

Makro: İkinci çeyrekte ekonomi, pandemi etkisiyle %9,9 daraldı...

2020 yılına güçlü bir başlangıç yapan Türkiye ekonomisi, Mart ayı ortası itibariyle pandeminin ekonomi üzerinde etkisini artırması ve Nisan-Mayıs aylarında ekonomik aktivitenin karantina önlemleriyle belirgin yavaşlamasının etkisiyle, ikinci çeyrekte yıllık bazda %9,9 ile 2009'dan bu yana en yüksek hızda, çeyrek bazda ise %11 ile rekor yüksek hızda (veri 1998'den başlıyor) daraldı.

Çeyrek bazda (mevsimsellikten arındırılmış) daralma %11 seviyesinde gerçekleşti; daralmanın genele yayıldığı görülüyor. Özel tüketim %8,9 ile, ihracat %33,6 ile rekor yüksek, ithalat %15,8 ile 2001'den bu yana en yüksek daralmayı kaydetti. Yatırımlarda ve kamu tüketiminde ise sırasıyla %7,2'lik ve %1,2'lik daralma görüldü.

Çeyrek % değişim	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Büyüme	1,7	2,1	0,4	2,0	-0,1	-11,0
Özel Tüketim	2,6	3,2	2,1	0,5	-2,0	-8,9
Diğer Özel Tüketim*	6,6	0,8	1,4	-2,0	4,1	-9,0
Kamu Tüketimi	1,1	1,2	0,5	-1,5	1,6	-1,2
Yatırım (Özel+Kamu)	-0,3	-3,9	0,9	3,6	-2,3	-7,2
İhracat	-3,8	1,8	6,0	-3,4	-4,4	-33,6
İthalat	-7,1	9,9	12,1	11,5	-10,2	-15,8

*Hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi

Daha önce beraber açıklanan ve özel tüketimi oluşturan "Yerleşik hanehalklarının ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi" ise artık ayrı ayrı açıklanmaya başlandı.

Yıllık bazda bakıldığında; ekonomi %9,9 ile 2009'un ilk çeyreğinden bu yana en sert daralmasını kaydetti. Özel tüketim %8,6 ile son 19 yılın en sert daralmasını kaydederken, büyümeyi 5,0 puan aşağı çekti. İhracat %35,3 ile en yüksek hızda, ithalat %6,3 ile son 1 yılın en yüksek hızında daraldı; net ihracat büyümeyi 7,8 puan aşağı çekti. Yatırımlar da %6,1 daralmayla büyümeyi 1,5 puan, kamu tüketimi %0,8 daralmayla büyümeyi 0,1 puan aşağı çekti. Stok artışları ise son 3 çeyrektir büyümeye belirgin yüksek katkı yapıyor; 2Ç'20'de katkı 4,6 puan oldu.

Yıllık % değişim	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Büyüme	-2,6	-1,7	1,0	6,4	4,4	-9,9
Özel Tüketim	-4,0	-0,5	2,0	8,2	4,5	-8,6
Diğer Özel Tüketim*	7,8	0,6	4,4	6,6	5,8	-6,6
Kamu Tüketimi	7,3	3,4	6,3	1,6	3,2	-0,8
Yatırım (Özel+Kamu)	-14,2	-20,9	-14,0	0,6	-0,3	-6,1
İhracat	9,1	6,2	4,7	0,6	0,3	-35,3
İthalat	-29,6	-18,6	3,6	27,8	21,9	-6,3

*Hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi

Büyümeye katkılar	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Büyüme	-2,6	-1,7	1,0	6,4	4,4	-9,9
Özel Tüketim	-2,4	-0,3	1,2	4,6	2,7	-5,0
Diğer Tüketim*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kamu Tüketimi	1,0	0,5	0,8	0,3	0,5	-0,1
Yatırım (Özel+Kamu)	-4,2	-6,5	-3,8	0,2	-0,1	-1,5
Net İhracat	9,8	5,8	0,5	-5,5	-4,0	-7,8
-İhracat	2,1	1,5	1,2	0,2	0,1	-9,0
-İthalat	-7,7	-4,4	0,7	5,7	4,1	-1,2
Diğer**	-6,7	-1,2	2,4	6,8	5,3	4,6

*Hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi

**Stok+İstatistiksel hata

Cari fiyatlarla ile milli gelir hafif yükselişle 4.482 milyar TL'de. Dolar bazında ise 743 milyar \$'da.

Makro: İkinci çeyrekte ekonomi, pandemi etkisiyle %9,9 daraldı...

Haziran ayı itibariyle karantina önlemlerinin gevşetilmesiyle ekonomik aktivitede hızlı bir toparlanma görülüyor.

- İmalat sanayi PMI endeksi Temmuz'da 56,9'a ulaştı
- Güvende toparlanma görülüyor. Reel kesim güven endeksi (m.a.) Ağustos'ta 105,2 ile Şubat'tan bu yana en yüksek seviyesine yükseldi. Kapasite kullanım oranı (m.a.) da %73'e yükseldi. Sektörel bazda da dipten toparlanmalar mevcut
- Temmuz'da yabancı turist sayısında toparlanma görüldü. Bazı ülkelerin seyahat yasaklarını kaldırmasıyla, yabancı turist sayısı Temmuz'da 933 bin kişi seviyesinde gerçekleşti. Diğer taraftan, yıllık bazda daralma %85,9 seviyesinde.
- Diğer taraftan; Temmuz'da ihracat %5,8, ithalat %7,9 geriledi.
- Pandemi sonrası dönemde yaşanan kredi büyümesiyle ekonomik faaliyetlerde görülen hızlı toparlanma, son dönemde finansal koşullarda yaşanan sıkışmayla bir miktar dengelenebilir.
- Ayrıca, son dönemde vaka sayılarında görülen artış, ek önlemlerin alınmasına ve toparlanma ivmesinin yavaşlamasına neden olabilir.

Harcamalar Yöntemiyle GSYİH; zincirlenmiş hacim endeksi ve yıllık % değişim oranları:

- **Özel Tüketim:** Özel tüketim 2. çeyrekte %8,6 daraldı. Yarı dayanıklı mal tüketimindeki %28,8'lik ve hizmetler sektörü tüketimindeki %25,4'lük daralma özel tüketim daralmasındaki en önemli kalemler oldular. Dayanıklı mal tüketiminde daralma, baz etkisinin de katkısıyla %0,9 ile sınırlı. Üçüncü çeyreğe ilişkin verilere baktığımızda; düşük faizler ve birikmiş talebin etkisiyle Temmuz'da otomotiv satışları %351, beyaz eşya satışları %78,6 arttı. Son dönemde artan faizler ve otomotivde yapılan ÖTV düzenlemesi, bu artışların normal seviyelere gelmesine neden olabilir.

Yıllık % değişim	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Özel Tüketim	-4,0	-0,5	2,0	8,2	4,5	-8,6
-Dayanıklı Mallar	-13,6	-13,1	-4,4	15,8	9,2	-0,9
-Yarı Dayanıklı Mallar	-8,0	3,6	7,4	17,4	4,4	-28,8
-Dayanıksız Mallar	-0,3	2,1	-1,8	0,3	0,0	-0,7
-Hizmetler	-2,5	0,5	6,8	11,1	6,5	-25,4

- **Kamu Tüketimi:** Hükümetin pandemiye karşı aldığı önlemlerin daha çok kredi garantileri ve tahsilatların ötelenmesi şeklinde olması nedeniyle, kamu tüketiminin de büyümeye katkısı sınırlı da olsa negatif oldu.
- **Yatırım:** Yatırımlarda daralma, baz etkisinin katkısıyla, %6,1'de kaldı. İnşaat yatırımlarındaki daralma %16,4 ile yüksek gerçekleşirken, **makine ve teçhizat** yatırımlarının %4,7 ile pozitif seyretmesi olumlu bir gelişme. Üçüncü çeyrek başında ise; konut satışlarında görülen sert artış inşaat yatırımlarına yeniden ivme kazandırmıştı; ancak son dönemde inşaat sektörü güveninde yeniden geri çekilme görülüyor.

Yıllık % değişim	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Yatırımlar (Özel+Kamu)	-14,2	-20,9	-14,0	0,6	-0,3	-6,1
İnşaat	-16,4	-26,8	-18,8	-9,3	-9,7	-16,4
Makine ve Teçhizat	-16,1	-15,9	-11,8	13,1	14,7	4,7
Diğer Aktifler	10,6	5,5	10,2	14,8	0,1	8,6

Makro: İkinci çeyrekte ekonomi, pandemi etkisiyle %9,9 daraldı...

- **İhracat ve İthalat:** Net ihracat büyümeyi son 3 çeyrektir belirgin aşağı çekiyor. Önceki 2 çeyrekte bunun en önemli nedeni tüketim ve yatırımlardaki toparlanmayla ithalatta görülen artış olurken, 2020'nin ikinci çeyreğinde ihracatın pandemi nedeniyle sert daralması ana etken oldu. 2. çeyrekte %35,3 daralan ihracat büyümeyi 9,0 puan aşağı çekerken, %6,3 daralan ithalat büyümeye 1,2 puan pozitif katkı yaptı ve net ihracatı büyümeye katkısı -7,8 puan oldu. Son dönemde ihracatta toparlanma görülürken, turizm gelirleri de kısmi toparlanma gösteriyor; ancak talep salgın öncesi seviyelerin halen oldukça altında. İthalatı kısıtlayıcı önlemlere rağmen, 3. çeyrekte de net ihracat büyümeyi aşağı çekebilir.

Üretim Yöntemiyle GSYİH (yıllık % değişim);

Üretim yöntemiyle bakıldığında da;

- Veriler **hizmetler** sektörünün pandemiden en fazla etkilenen sektör olduğunu teyit ediyor; %25 ile en yüksek hızda daraldı; 1Ç'2009'da daralma %22,9 olmuştu. Önümüzdeki dönemde toparlanma olsa da zayıf seyrin devam etmesini bekliyoruz.
- Sanayi %16,5 ile 1Ç'2009'dan bu yana en sert hızda daraldı .
- **İnşaat sektöründe daralma devam etti;** %2,7 daraldı.
- Tarım ise %4 artışla büyümeye pozitif katkı sağladı.

Yıllık % değişim	1Ç'19	2Ç'19	3Ç'19	4Ç'19	1Ç'20	2Ç'20
Tarım	3,9	4,6	4,0	2,5	2,6	4,0
Sanayi	-5,2	-4,0	1,0	4,3	5,9	-16,5
İnşaat	-8,2	-11,7	-9,0	-5,2	-1,9	-2,7
Hizmetler	-4,3	-0,3	1,1	8,3	3,0	-25,0

Bu rapor Akbank Ekonomik Araştırmalar tarafından hazırlanmıştır.

Ekonomikarastirmalar@akbank.com

Dr. Fatma Melek – Baş Ekonomist

Fatma.Melek@akbank.com

Dr. Eralp Denktas, CFA

Eralp.Denktas@akbank.com

M. Sibel Yapıcı

Sibel.Yapici@akbank.com

Meryem etinkaya

Meryem.Cetinkaya@akbank.com

YASAL UYARI: Bu rapor ve yorumlardaki yazılar, bilgiler ve grafikler, ulaşılabilen ilk kaynaklardan iyi niyetle ve doğruluğu, geçerliliği, etkinliği velhasıl her ne şekil , suret ve nam altında olursa olsun herhangi bir karara dayanak oluşturması hususunda herhangi bir teminat, garanti oluşturmadan, yalnızca bilgi edinilmesi amacıyla derlenmiştir. İř bu raporlardaki yorumlardan; eksik bilgi ve/veya güncellenme gibi konularda ortaya çıkabilecek zararlardan Akbank TAş, Ak Yatırım Ař ve çalışanları sorumlu değildir. Akbank TAş ve Ak Yatırım Ař her an, hiçbir şekil ve surette n ihbara ve/veya ihtaraya gerek kalmaksızın söz konusu bilgileri, tavsiyeleri değiştirebilir ve/veya ortadan kaldıracaktır. Genel anlamda bilgi vermek amacıyla genel yatırım tavsiyesi niteliğinde hazırlanmış olan iř bu rapor ve yorumlar, kapsamlı bilgiler, tavsiyeler hiçbir şekil ve surette Akbank TAş ve Ak Yatırım Ař'nin herhangi bir taahhüdünü içermediğinden, bu bilgilere istinaden her türlü özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, geekleştirilecek işlemler ve oluşabilecek her türlü riskler bizatihi bu kişilere ait ve raci olacaktır. Bu nedenle, işbu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgilere dayanılarak özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, geekleştirilecek işlemler nedeniyle oluşabilecek her türlü maddi ve manevi zarar, kar mahrumiyeti, her ne nam altında olursa olsun ilgililer veya 3. kişilerin uğrayabileceği doğrudan ve/veya dolayısıyla oluşacak zarar ve ziyandan hiçbir şekil ve surette Akbank T.A.ř, Ak Yatırım A.ř ve çalışanları sorumlu olmayacak olup, ilgililer, uğranılan/uğranılacak zararlar nedeniyle hiçbir şekil ve surette her ne nam altında olursa olsun Akbank TAş, Ak Yatırım Ař ve çalışanlarından herhangi bir tazminat talep etme hakkı bulunmadıklarını bilir ve kabul ederler. Bu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgiler "yatırım danışmanlığı" hizmeti ve/veya faaliyeti olmayıp, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamındadır; yatırım danışmanlığı hizmeti almak isteyen kişi ve kurumların, iř bu hizmeti vermeye yetkili kurum ve kuruluşlarla temasa geçmesi ve bu hizmeti bir sözleşme karşılığında alması SPK mevzuatınca zorunludur. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında genel olarak düzenlendiğinden, kişiye özel rapor, yorum ve tavsiyeler içermediğinden mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmaz olabilir.

AKBANK

Ekonomik Araştırmalar